N:o 14. | Redaktör och utgifvare: FRANS J. HUSS. Expedition: Olofsgatan 1 (Hötorget 6), 1 tr. ö. g. | NORDISKT MUSIKBLAD. | Stockholm den 18 September 1894. | Pris: Helt år 5 kr. — Lösnummer 25 öre. Annonspris: 10 öre petitraden (15 öre utl.) | 14. Årg.

Giov. Pierl. da Palestrina.

Af de tvenne musikverldens stormän, hvilkas 300-åriga dödsdag i år kunnat högtidlighållas, ha vi nyligen talat om den nordligare, mera universelle mästaren Orlando di Lasso. Vi finna oss nu manade att vid sidan af honom äfven ställa fram hans ännu mera berömde samtida, kyrkomusikens reformator, italienaren Palestrina.

Giovanni Pierluigi da Palestrina föddes år 1526 i Palestrina, det gamla Præneste, några mil från Rom. Såsom hans födelseår ha äfven uppgifvits 1514 eller 1515 till 1529, likasom man påstår att hans familjenamn skall vara Sante. På sina skrifna verk kallar han sig ofta Joannes Petrus Aloisius Prænestinus.

Palestrinas lefnad förlopp ganska enkel och stilla. Hans ungdomstid ha äldre skriftställare skildrat såsom rik på bekymmer och umbärande; ännu hos Thibaut* träder han oss till mötes under bilden af en blek och mager korsdragare, med hvars musik man blott och bart för hans fattigdom måste hysa medlidande. Nyare forskningar hafva dock visat, att hans föräldrar ej voro medellösa. När derför Palestrina i början af 1540-talet kom till Rom för att söka utbilda sig i den musikskola, som nyss förut grundats af Claude Goudimel, den berömde kompositören till den kalvinistiska Psaltaren, kunde han uppträda såsom rätt välburgen. Undervisningen hos Goudimel måtte ha utvecklat Palestrinas musikaliska begåfning ganska raskt och på ett lysande sätt, ty 1544 kallades han, endast 18 år gammal, till kapellmästare och organist vid katedralen i Palestrina, och tre år derefter gifte han sig med en rik borgaredotter i fädernestaden. Början af hans konstnärsbana var sålunda i alla hänseenden lycklig.

En oroligare tid, som ej besparade honom bittra missräkningar, inbröt med hans flyttning till Rom. Påfven Julius III kallade honom 1551 till lärare för sånggossarne och kapellmästare vid S:t Peterskyrkan, en plats, som några år förut innehafts af Arcadelt, jemte Willaert och Verdelot, en af madrigalens grundare. Palestrina, hvars tjenståliggande redan förut kräft en viss kompositorisk verksamhet, begynte i sin nya tjenst med publikationen af sina verk. Första boken af hans messor utkom 1554. Påfven Julius, åt hvilken de *tillegnades*, *utnämnde* honom af tacksamhet derför till påflig kapellsångare år 1555. Men denna nya värdighet bragte honom i ett kinkigt läge. Den påfliga sångarinstitutionen hade, enligt den katolska kyrkans grundsatser, en presterlig karakter. Om än icke alla medlemmarne fått presterlig invigning, så måste de dock underkasta sig vissa med det andeliga ståndet förbundna regler, deribland att lefva ogifta. Alla påfvar höllo dock ej så strängt på de gällande föreskrifterna, och påfven Julius tog ingen anstöt af att Palestrina var gift. Men den stränge påfven Paul IV, som efter den endast 21 dagar regerande Marcellus II besteg påfvetronen, aflägsnade Palestrina tillika med två hans kamrater ur kapellet. Sjukdom och nöd blef nu hans lott, men endast en månad derefter erhöll han en ny anställning som kapellmästare vid Lateran-kyrkan. Från den tiden var han i materielt hänseende sorgfri

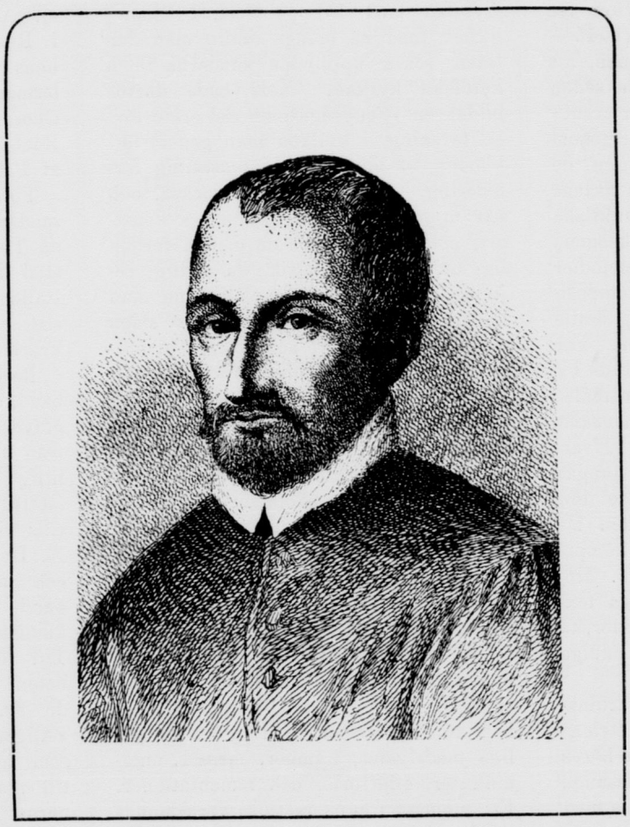

Giovanni Pierluigi da Palestrina.

* Über Reinheit der Tonkunst 1825.

och kunde så småningom förvärfva sig ansenliga jordagods och hus. Man visar ännu i dag ett hus, som han egde i Palestrina.

Såsom innehafvare af denna befattning skapade Palestrina ett verk, som ännu mer än första boken af messorna rigtade den allmänna uppmärksamheten på honom, nämligen »*Improperia*». Dessa sånger, hvari Kristus förebrår (*Improperia* = förebråelse) det syndiga folket dess otacksamhet, höra i katolska kyrkan till korstillbedjan på långfredagen, då innan hostian framräckes korset aftäckes. Derpå träda de troende fram för att i bön uttrycka sin tillbedjan. Härunder ljuda improperierna, tolf strofer, bestående af klagan och svar, hvarefter till slut följer hymnen »Crux fidelis inter omnes». Palestrinas komposition sjöngs första gången 1560 och gjorde ett så djupt intryck, att påfven Pius IV bad om en afskrift för sitt kapell. Ännu i vår tid kan man årligen på långfredagen få höra detta verk i sixtinska kapellet. År 1561 öfvertog Palestrina den mera inbringande kapellmästaretjensten vid Sancta Maria Maggiore. Och nu inträffade en händelse, som för Palestrinas rykte hos efterverlden var af den allra största betydelse. Såsom ofta förut hade man också nu funnit, att under musikens fortskridande ett och annat i den uppstått, som måste undanrödjas såsom ogräs. Denna gången fästade man sig ej i första rummet vid oseder hos sångarne utan vid sättet att komponera stycken för kyrkan. Konciliet i Trident (1545—63) bestämde i den 22 sessionen, att kyrkan ej skulle inom sig tåla sådan musik, hvari »något yppigt eller orent» inblandat sig. Man ville derigenom energiskt afskaffa och förebygga de öfverdrifna, med den kyrkliga aktens stämning oförenliga kontrapunktiska förkonstlingarne och den obetänksamma användningen af verldsliga melodier som grundlag till kyrkliga kompositioner. Alla reformer i detalj skulle öfverlåtas åt provinsialsynoderna. För Roms stift tillsatte nu påfven Pius IV 1564 en kommission af åtta kardinaler och åtta sångare, hvilka gemensamt fastställde följande punkter: 1. Hvarken motetter eller messor skola sjungas med inblandning af främmande ord (profan text). 2. För framtiden får ingen messa sjungas, som är komponerad öfver profana melodier. 3. Motetter öfver obibliska godtyckliga texter, sammanstälda af privatpersoner, få ej antagas till utförande i det påfliga kapellet.

Ytterligare fordringar af kardinalerna, med hänvisning till Palestrinas Improperier, att textorden skola höras tydligt och komponeras med passande kyrkligt uttryck, bemötte sångarne med den förklaring, att musiken ej kunde bestå utan nederländarnes kontrapunktiska konstverk. Men slutligen fick Palestrina i uppdrag att skrifva en messa, som kunde motsvara alla fordringarne. Palestrina skref tre messor. I de båda första fann man vid utförandet ännu nederländska manér, men den tredje tillfredsställde alla anspråk. Denna var *Missa papae Marcelli*, så benämnd, emedan Palestrina sedan egnade den åt minnet af sin forne gynnare Marcellus II. Kommissionen såg nu ej något skäl för att »tillråda någon vidare ändring i kyrkomusiken», och Palestrina har härigenom ansetts rädda åt kyrkan den polyfona musiken.

För hans konstnärliga rykte och yttre ställning blef denna tilldragelse betydelsefull. Palestrina belönades med att af Pius IV utnämnas till det påfliga kapellets »maestro compositore», en ära, som efter honom endast Felice Anerio åtnjutit. Då Sixtus V ville göra Palestrina äfven till kapellmästare vid påfliga kapellet, strandade detta på motståndet från kapellsångarnes sida, hvilka ej ville låta sig ledas af någon, som ej sjelf varit kapellsångare. År 1571, då kapellmästaren vid Peterskyrkan, Giov. Animuccia, afled, trädde Palestrina i hans ställe och lemnade sin befattning vid S. Maria Maggiore åt sin förre kamrat hos Goudimel, Giov. Maria Nanini. Dermed öppnade sig för Palestrina en ny verknings-krets. Nanini upprättade i Rom en musikskola, i hvilken äfven Palestrina undervisade. I konstnärligt hänseende vigtigare var att han fick taga arf efter Animuccia. Denne var nära befryndad med Filippo Neri, hvilken i likhet med så många andra män den tiden sökte upphjelpa skadorna inom katolska kyrkan. Neri hade derför bildat en »Congregazione del oratorio», en förening, i hvilken man genom förklaring af bibeln sökte ömsesidig förbättring. Man musicerade också, och här uppstod denna egendomliga konstart, som intager ett rum mellan verldslig och kyrklig musik, en andlig, religiös, icke kyrklig musik, som man kallade »laudi spirituali», ett slags andliga madrigaler, som blefvo grundvalen för det senare framträdande oratoriet. Skyldigheten att skrifva kompositioner för denna kongregation fullgjorde äfven Palestrina med utgifvandet af två böcker *Madrigali spirituali*. I dem förekommer en blandning af andlig text med verldslig musikstil, af moraliserande och uppbyggelig tendens, sådana man finner i de första oratorierna.

Under de sista tjugu åren af hans lefnad egde många vexlingar rum på den påfliga stolen. Palestrina arbetade emellertid flitigt med kompositioner: han skref motetter, andliga och verldsliga madrigaler, hymner, messor, magnifikater, offertorier och lamentationer. Ett moment i hans rastlösa verksamhet må framhållas. Påfven Gregorius XIII förelade honom den uppgiften att rensa den gregorianska koralsången och återställa den i sin ursprungliga renhet. Ett sådant kritiskt arbete var emellertid främmande för Palestrina. Det mödosammaste arbetet med jemförande af handskrifterna lät han sin lärjunge Guidetti utföra, men då denne afled hade Palestrina ej lust, och kanske ej heller förmåga att ensam fullfölja saken. Utom ofvan nämnda befattningar innehade Palestrina från 1581 tjenst som konsertmästare hos furst Buoncompagni.

Den 2 februari 1594 satte döden en gräns för hans ovanligt produktiva lefnad Peterskyrkan öppnade för honom den sista hvilostaden; hans graf täckes af en blyskifva med inskrift:

Iohannes Petroaloysius Praenestinus,
Musicae Princeps.

För den historiska forskningen rörande Palestrina saknade man till på senare tid det nödiga materialet: en samlingsupplaga af hans verk. De flesta af dessa finnas i originalupplagor, som utkommo från 1554, de öfriga i manuskript, hvilka förekomma i romerska bibliotek. Hans son Hygin, den ende som öfverlefde fadern, gick ej i hans fotspår; han spekulerade i dennes manuskripter, hvarvid dessa beklagligtvis blefvo mycket spridda. Med Baini, hvilken samlat handskrifter och tryck i stor mängd och sjelf bragt mycket i partitur, trädde förläggarefirman Breitkopf & Härtel i underhandling redan 1829, men planen att då utgifva Palestrinas verk realiserades ej. Abboten och sångprofessorn Alfieri i Rom utgaf 1841—46 ett urval af hans verk i sju folioband. Äfven Bellerman, Chrysander, Proske, Commer, Choron, furst Moskowa, Schlesinger, Rochlitz och andra hafva utgifvit verk af Palestrina.

Företaget att utgifva Palestrinas samlade verk tog emellertid först fart då Theodor de Witt 1846 med understöd af Fredrik Wilhelm IV for till Italien för att der samla nödigt material. Han dog i Rom 1855. Hans kvarlåtenskap kom till kgl. biblioteket i Berlin; tryckfärdiga voro här fyra band. J. N. Rauch och Fr. Espagne gåfvo ut dem hos Breitkopf & Härtel från 1862, ehuru i ej särdeles tillförlitlig redaktion. Då utgifvandet ej möttes med större intresse, så uteblef tills vidare fortsättningen, till dess Fr. X. Haberl, utrustad med stor energi och nödiga kunskaper, tog saken om hand. Emellertid hade man äfven å katolsk sida sökt efterlikna Thibaut. Till följd af Proskes förtjenstfulla arbeten och af två reformskrifter af dr Fr. Witt och Stein uppstod 1867 »Allgemeine deutsche Cäcilienverein», som hade till mål att vända blicken tillbaka åt de äldre kyrkliga traditionerna. För denna förening lemnade påfven Pius IX tillträde till Bainis kvarlåtenskap och sixtinska arkivet i sin helhet. Sålunda kunde då Haberl,

som äfven från andra håll vann understöd, i förening med Breitkopf & Härtel fortsätta det påbegynta men nedlagda arbetet. Innan kort torde det sista, 33:e bandet, innehållande de historiska dokumenten, komma att utgifvas Af denna Palestrina-upplaga innehåller band 1—3 resp. 33, 29, 33 fem-, sex-, sju- och åttastämmiga *Motetter*, 4:e bandet 50 femstämmiga och 5:e bandet 57 fyrstämmiga *Motetter*, 6:e bandet fem-, sex- och åttastämmiga *Motetter*, 7:e bandet 36 fyra-, sex-, åtta- och tolfstämmiga *Motetter*, 8:e bandet 45 *Hymner*, 9:e bandet 68 *Offertorier*, 10:e och följande banden *Messor*, 27:e bandet 35 *Magnifikat*, 28:e och 29:e banden *Madrigaler*. Vidare innehåller samlingen en bok fyrstämmiga *Lamentationer*, som räknas till Palestrinas skönaste verk, två böcker femstämmiga *Madrigali spirituali* m. m. Hans *Missa papae Marcelli* är särskildt utgifven i original, i fyra- och åttastämmig bearbetning. — På samma förlag har äfven utkommit »Ausgewahlte *Canzonetten* und *Madrigale* a capella», utgifna af Peter Druffel. Bland Palestrinas verk kunna särskildt påpekas den präktiga messan *Assumpta est Maria*, offertoriet *Fratres ego enim accepi*, motetten *Surge illuminare Jerusalem* och det tvåköriga *Stabat Mater*.

En förträfflig monografi öfver Palestrina är Bainis »Memorio storico-critiche della vita e dell' opere di Giovanni Perluigi da Palestrina» (två band 1828), utgifven på tyska af Kendler och Kiesewetter (1834) och i kort sammandrag af Bäumker (1877).

Några musikminnen från en färd till England.

Af *H. L.*

Forts. från föreg. nr.

Låtom oss nu återkomma till vespern i Westminster Abbey. — Vid detta, som vid alla offentliga tillfällen under konferensen, hade de svenska sångarne reserverade platser. Jag hade min plats så godt som midt i kyrkan, hvadan jag såg och hörde ypperligt. Till höger om mig hade jag altaret, och den strax der bredvid belägna predikstolen snedt framför mig; till venster det stora midtelskeppet, hvilket ungefär vid sin halfva längd är afdeladt af ett stort, som jag kan antaga omkring tio meter högt och rikt orneradt skåp. Ett par stora gallerdörrar af jern leda genom detsamma. Midt uppe på skåpet och dold bakom rika orneringar har organisten sin plats. Orgelverket är placeradt i sidohvalfven. Denna härliga orgel är fullständigt ombyggd år 1884 och således så godt som ny.

Just som tornklockan förkunnat half sju-slaget, tona några aflägsna körackorder. Från orgeln brusar ett mäktigt preludium. De nyss nämnda jerndörrarne öppnas och in tågar, två och två, ett femtiotal gossar och män, klädda i långa, hvita skjortor. Det är kyrkokören, som tager plats i tre amfiteatraliska bänkrader på hvardera sidan om midtelgången, tätt under orgeln, sålunda delad i två hälfter sittande midt emot hvarandra. Preludiet slutar. Alla hafva sina textböcker uppslagna; sådana hafva nämligen nyss utdelats, och man behöfde blott välja, om man önskade dem på engelska, tyska eller franska. Nu reser sig församlingen, och med en kraft, som kom mig att häpna och de 600-åriga hvalfven att darra, uppstämdes den första församlingssången, en kraftig lofsång. Jag såg mig omkring. Jag kunde icke upptäcka en enda, som icke sjöng med full röst. Ack, om jag genom ett trollslag hade kunnat ditskaffa alla våra stumma kyrkobesökare här hemma, som nära nog anse det opassande att deltaga i psalmsången; åtminstone väcker det alltid ett plågsamt uppseende om någon tager sig det orådet före, att sjunga med full röst i våra kyrkor. De hade då kunnat få en föreställning om hvad en verklig församlingssång är och hvilken själsgripande verkan en sådan sång oemotståndligt utöfvar på alla. Något sådant kunna vi aldrig få höra här hemma!

Att beskrifva gudstjensten i detalj skulle föra mig för långt. Såsom vid dylika hos oss utförda omvexlade vid denna skriftläsning och bön med antifonier, kör och församlingssång samt predikan, hvilken senare hölls af lordbiskopen af London, dr Temple. — Här endast några ord om körsången. — Den första flerstämmiga körsången var ett Magnificat (Jungfru Marie lofsång) af J. F. Bridge. Redan här väcktes min förtjusning öfver de sköna och klangfulla barnrösterna och den ypperliga samsjungningen. Men min förtjusning parades med häpnad, då de efter slutbönen uppstämde Händels stora »Halleluja» ur Messias. Enhvar torde veta, huru mästaren i denna enastående Halleluja-kör låter de jublande Halleluja-ropen stegvis stiga åt höjden med en djerfhet, som ville han storma himmelen. Alla som hört eller deltagit i densamma veta också huru stora fordringar denna stegring ställer på sopranerna, och att de högsta ställena gerna blifva pipiga och tunna. Men dessa märkvärdiga gossröster tycktes vinna i skönhet, i klarhet, kraft och afrundning ju högre de kommo. Det hela gick med en precision, som var beundransvärd, och om jag nu tillägger att denna, såväl som alla öfriga nummer, utfördes utan ledning af någon dirigent, så kan man någorlunda tänka sig till hvilken utomordentlig grad af öfning dessa sångare drifvas. — Efter Halleluja följde Välsignelsen, hvarpå det hela afslutades med »Det sjufaldiga Amen» af sir John Stainer, utfördt af kören. Detta var en komposition af bedårande skönhet och dess utförande var helt enkelt mästerligt. Auditoriet vågade knappast andas af fruktan att störa det hänförande pianissimo, hvari det sista Amen bortdog under de i mystisk skymning höljda tempelhvalfven. Jag var nästan som i en dröm och återkom först ute i dagsljuset, på den bullrande squaren framför parlamentshuset, fullt till mig sjelf. Den sköna andaktsstunden var förbytt till ett oförgätligt minne. —

Från följande dag har jag att anteckna flere små musikminnen. Att börja med den svenska sångkörens första mera offentliga uppträdande. Det var vid den första af de stora gemensamma middagarne, deri 2,400 personer deltogo. Det led mot slutet af måltiden, man höll just på med inmundigande af de läckra frukter, som aldrig saknades vid någon af dessa middagar, då den brusande konversationen helt plötsligt afbröts af »Vintern rasat ut bland våra fjellar». Det var ett vågadt uppträdande, ty lokalen var i akustiskt hänseende den sämsta man gerna kunde tänka sig. Det var nämligen i ett tält vi voro, visserligen ett kolossalt sådant, men det var dock ett tält, och det är nu — som musikrum betraktadt — icke stort bättre än en — säck. Icke dess mindre slog sången bra ut, att döma af den kraftiga applåd som smattrade derpå, och som föranledde kamrer Taube — vår sånganförare — att taga upp ännu en i samma vefva. Det blef »Se hist ved Östresaltets vove». Nu blef det storm. Man trängdes omkring oss, och det var inte värdt att åter försöka intaga våra platser. Vi måste taga ännu en, och valet föll på prins Gustafs Vårsång, som med sin sprittande rytm och sitt höga H nu framkallade ett sådant frenetiskt klappande, stampande och hurrande, att jag trodde hela matsalen skulle remna. Nu läto vi det emellertid vara nog för denna gång. Vår sekreterare passade på att smida medan jernet var varmt och, stigande upp på en stol — eller om det kanske till och med var ett bord? — anbefalde han på engelska, tyska och franska den konsert, som svenskarne skulle gifva den 5 juni till förmån för sin förbundskassa, i främlingarnes vänliga hågkomst. Meddelandet mottogs vid hvarje upprepande med ljudliga handklappningar.

Efter middagens slut begåfvo sig några musiklysta sångare — och deribland undertecknad — till Albert Hall för att höra Adelina Patti. Vi togo plats på det rymliga galleriet, der biljettpriset också var afpassadt för vanligt folks förhållanden. De dyraste platserna deremot — der man uppenbarligen icke ville se andra än Londons rikaste magnater — kostade 6 £ 10 sh.,

säger sex pund och tio shilling, eller i svenskt mynt 117 kronor, och de öfriga priserna i förhållande derefter. Den väldiga salen, som rymmer 10,000 personer, var fyld till tre fjerdedelar. Vid vår ankomst voro redan fyra nummer af programmets första afdelning expedierade. En kvinlig violinist hördes just i ett aflägset fjerran spela ett större konsertnummer. Programmet upplyste mig om att hennes namn var Frida Scotta. En blick i kikaren förvissade mig snart om att det icke var någon annan än den intagande violinisten Frida Schytte. Hon spelade briljant, men jag var genast öfverens med mig sjelf, att sådana jettesalar som denna var en galenskap och allt efter konsertens fortgång stadgades detta mitt omdöme allt mer. Ingen solist i verlden kan någonsin göra sig fullt gällande här; jag menar dermed att han eller hon icke med sin röst eller sitt instrument kan fylla denna sal. Man hör dem deruppe visserligen rätt tydligt, men svagt och aflägset. Till och med den omkring sextio man starka orkestern hade väl behöft *tredubblas* för att ej förefalla, som spelade den i det fria. Jag förbigår första afdelningens nummer, endast nämnande de uppträdande: barytonisten mr Franklin Clive, altsångerskan miss Lily Moody, pianisten miss Pauline S.t Angelo (tedde sig för mina ögon som en tio års barnunge) samt en enkel manskvartett. Något närmare vill jag i stället omnämna den andra afdelningen, matinéns clou. Den bestod af ingenting mindre än ett lyriskt drama i en akt, benämndt »Gabriela», komponeradt för och tillegnadt Adelina Patti af en italienare vid namn Emilio Pizzi, hvilken också sjelf på ett ypperligt sätt dirigerade sitt opus. Operan, som sjöngs på italienska, utfördes naturligtvis utan något som helst »agerande» och med noter i hand. Älskaren och bofven voro, som herrarne alltid äro på förmiddagskonserter i England, klädda i promenaddräkt, bonjour och gråa pantalonger. Patti tedde sig, i det fogelperspektiv vi sägo henne, smärt och ungdomlig trots sina ??? år. Och hvad bättre var, hennes toner voro tjusande. För mig, som aldrig hört henne i hennes bästa dagar, hade hon lyckligtvis ingenting förlorat. — Öfriga medspelande voro alla första klassens sångartister. Miss Lily Moody hade en ypperlig alt, mr Rob. Kauffmann en präktig tenor — den oundvikliga stora kärleksduetten, hvilken verkligen var af briljant effekt ej minst till följd af tenorens glans, måste han och Patti sjunga da capo —, bas och baryton voro mr Bantock Pierpoint och mr Franklin Clive, båda med stora och klangfulla instrument i sina strupar. Operan var skrifven i den nyitalienska Mascagni-Leoncavallo-stilen, af stor öronfägnad i melodiskt afseende och, att döma af detta enda åhörande, äfven besittande goda harmoniska och instrumentala förtjenster. — Vi gingo belåtna derifrån, glada i medvetandet att hafva hört Patti. »När inte berget vill komma till Muhamed får Muhamed gå till berget». Men de hemmavarande kunna vara lugna, hon kommer nog hit någon gång under loppet af — 1900-talet.

Nu skall jag tala om hur denna dag slutades. — Vi voro ett tiotal sångare, lyckligtvis bildande fullständig kvartett, som bodde i en förtjusande villastad benämnd Lee i sydöstra London. Vi hade öfverenskommit att på aftonen uppvakta våra respektive värdfolk med — serenader. Vi voro fördelade på fem familjer, men som vanligt i denna de oändliga afståndens stad, hade vi ganska betydliga vägsträckor till hvarandra, fastän vi bodde inom samma stadsdel. Vi började redan vid åttatiden och sjöngo ej mer än två nummer på hvarje ställe, men ändå hade klockan hunnit till tio innan alla fem serenaderna blifvit expedierade. Kvällen var så mild, och det hade sitt egendomliga behag att stå i dessa små förtjusande engelska trädgårdar, som dofta af jasminer och rosor, och sjunga serenader. Det var så fridfullt och lugnt derute att vi hade svårt att tro, det vi voro i det stora, bullrande London. — Hvad vi sjöngo? — »Slumra ljuft du lilla» kanske? — Nej, visst inte. Då hade vi för visso illa träffat den engelska smaken. Nej, »Mandom, mod och mørske män», »Glad såsom fogeln» och andra sånger med »kläm» i. Den enda mera allvarliga vi sjöngo var »Djupt i hafvet», men äfven den togo vi tämligen raskt. Öfver allt mottogos vi på det mest förekommande sätt. Misserna klappade förtjusta i sina händer och herrarne tryckte fulla af älskvärd tacksamhet våra. Öfver allt ville man bjuda oss kvar på förfriskningar, men vi afböjde tacksamt men bestämdt, emedan vi i annat fall hade fått hålla på halfva natten, och det hade otvifvelaktigt menligt inverkat på våra röster till den förestående konserten. —

Den svenska kören hade i dag väckt uppmärksamhet och jubel bland främlingarne, jag hade hört Adelina Patti och jag hade varit med om att sjunga serenader i London! På allt detta borde jag väl kunna sofva godt! Och det gjorde jag också.

(Forts.)

Bülow-anekdot. En bekant pianovirtuos i X. hade en bror, som vid dervarande teater var anställd som pukslagare. Bülow yttrade nu till en af sina vänner der: »Ja, det säger jag: Pukslagaren hör jag mycket hellre än pianoslagaren.

Från Anton Rubinsteins barndom.

Sjelfbiografi.*

Min födelseort är den vid Dnjestr belägna byn Wichwatinez på gränsen mellan Podolien och Bessarabien. Derifrån är det trettio werst till staden Dubossar och femtio till Balta.

Hittills har jag saknat tillförlitliga uppgifter icke blott om dagen, utan äfven om året för min födelse. Min gamla moder hade glömt alla data, och på så sätt kom den 30 november att betraktas såsom min födelsedag; enligt nyaste efterforskningar synes det dock otvifvelaktigt, att jag är född den 28 november 1829. Men van som jag är att fira min födelsedag den 30 november, vill jag icke i mitt lifs sjunde årtionde ändra dagen för denna familjefest, utan derför får den 30 november anses för min födelsedag.

Min moder, Caleria Christophorowna, född Löwenstein, är bördig från Lissa i preussiska Schlesien, der hon erhöll en mycket vårdad uppfostran. Tack vare den grundliga musikaliska bildning hon åtnjutit, kunde hon gifva sina barn den första undervisningen i musik; också har jag henne att tacka för mycket.

Min fader, Gregor Romanowitsch, född i Berditschew, var rysk undersåte. I Wichwatinez arrenderade han en egendom.

Vi voro många syskon: min ganska tidigt aflidne broder Nikolai, min 1863 som läkare aflidne broder Jakob, den tredje sonen jag, Anton, min 1835 födde tredje broder Nikolai, som sedermera blef direktör för konservatoriet i Moskwa, och slutligen två systrar, Ljubow, som blef gift med statsadvokaten Weinberg i Odessa, och Sophie, som förblifvit ogift och vistas hos min mor i sagda stad.

Inkomsterna af den jordegendom, som min far arrenderade tillsammans med sin bror och sin svåger, utgjorde våra existensmedel.

Mina tidigaste minnen äro förknippade med de tre sammanlefvande familjernas öfverflyttning till Moskwa. I en kolossal forvagn anlände vi dit med allt vårt husgeråd. Detta skedde år 1834 eller 1835.

Till en början hade vi det der ganska bra, ja, lefde till och med i ett visst öfverflöd. Men de tre familjernas samarbete räckte icke länge. Min far skilde sig snart från sin bror och sin svåger och flyttade med sin familj till Ordyka, strax utom Moskwa, der han anlade en ganska stor blyerts- och knappnålsfabrik.

* Ur »Minnen från en femtioårig konstnärsbana» (1839—89), öfvers. af Maur. Boheman (Sthlm 1893).

Hur blygsamt vårt hem än var inrättadt, fattades der dock icke ett för den tiden ganska godt fortepiano, ett af de bekanta gammaldags bordliknande fyrkantiga instrumenten. I mitt sjette år började min mor undervisa mig i musik; längre fram kom turen äfven till de öfriga barnen. Med mig sysselsatte hon sig mest; kanske hade hon märkt mina anlag för musik aller åtminstone min ovanligare uppfattningsförmåga. Hennes undervisning var allvarlig, till och med sträng, såsom på den tiden var vanligt, men efter hvad hon sedermera sjelf berättat, fullföljde hon intet särskildt syfte. Hon undervisade mig derför att hon sjelf var musikaliskt bildad. Till vår repertoar hörde Hummel, Moscheles, Kalkbrenner, Czerny, Diabelli, Herz, Clementi och andra af den tidens musikaliska storheter.

Under det vi bodde i Moskwa umgingos vi med en fru Barbara Grünberg († 1869), gift med en läkare i samma stad. Hon tog ofta med sig till oss sin då tioåriga dotter Julie *, som i musikaliskt hänseende var mycket utvecklad och redan gaf konserter. Deras besök i vårt hem och den lilla Julies framgångar bragte min mor på den tanken att ännu strängare taga itu med min musikaliska utbildning. Sjelf ansåg hon sig icke i stånd att föra mig så långt som jag enligt hennes mening med mina anlag borde kunna komma, och hon sökte derför att få reda på någon af Moskwas bäste musiklärare. Fru Grünberg förordade Alexander Villoing, som då ansågs för en utomordentligt skicklig lärare. Hans bekantskap med vår familj började redan vid den tiden, då vi ännu bodde vid dammen på andra sidan Pokrowskibron. Han besökte oss och lyssnade uppmärksamt till mitt spel. Min moder uttalade sin önskan att få anförtro åt honom min musikaliska uppfostran, men beklagade tillika, att hon på grund af våra begränsade tillgångar icke kunde erbjuda honom något stort honorar.

Villoing svarade utan betänkande, att han icke fordrade någon ersättning, utan att han gerna skulle åtaga sig min utbildning utan något som helst honorar.

Derpå började undervisningen. Villoing var näst min mor min förste lärare och, frånsedt min lärare i musikteori, som jag längre fram skall omnämna, äfven min ende lärare. Då jag fyllt åtta år, började undervisningen, och med mitt trettonde år var min musikaliska uppfostran afslutad. Efter Villoing — jag upprepar det — hade jag icke mera någon lärare.

Framför allt vinnlade sig Villoing om att bibringa mig en riktig handställning, men dessutom fäste han hufvudvigten vid ett vackert anslag. Hans skola är tillräckligt bekant. Utan tvifvel var han på den tiden en af de förnämste, om icke den allra förnämste, musiklärare i Ryssland eller rättare sagdt i Moskwa. Sjelf spelade han dock obetydligt.

Honom och ingen annan har jag att tacka för min säkra musikaliska grund, en grund, som aldrig vacklat. Under hela mitt lif har jag aldrig träffat en bättre lärare, det måste jag tillstå. Vid en senare ålder gick han visserligen ända till den yttersta gränsen i de pedagogiska fordringar han ställde på sina lärjungar och blef en karrikatyr; men vid den tiden, då jag åtnjöt hans undervisning, var han en utmärkt lärare och afgjordt den bästa pedagog i sitt slag. Den af honom uppställda och på mig tillämpade metoden visade sig vara den vid undervisningen i pianospel tänkbarast bästa.

Den tålmodige, men i sina fordringar stränge Villoing trädde snart i ett mycket nära förhållande till mig; han var för mig mera än en lärare, han var en vän, han var min andre far. Sedan vi flyttat till Ordynka besökte oss Villoing nästan dagligen och sysselsatte sig outtröttligt med mig. Så vidt vi kunde se beredde honom denna verksamhet icke blott vederkvickelse, utan äfven nöje. Det var icke endast lektionstimmar, det var en sann musikalisk uppfostran.

I mitt tionde år, den 23 juli 1839, gaf jag på Villoings önskan min första konsert på teatern i Petrowskiparken *, hvarefter jag tillsammans med min lärare anträdde en tre års resa genom Europa.

Jag måste här nämna, att min fars affärer gingo ganska dåligt, men jag kan inte erinra mig att han var vidare orolig. För öfrigt togo vi barn ingen vidare notis om hans angelägenheter och förstodo icke heller mycket deraf. Min mor följde med oafbruten uppmärksamhet Villoings undervisning, och så snart han gått sin väg, öfvervakade hon mina förberedelser till följande lektion. Efter den tidens bruk försiggick, såsom jag redan nämnt, undervisningen med yttersta stränghet: knäpp på fingrarne, luggningar, ja, till och med örfilar hörde till ordningen för dagen. Man kan nu för tiden knappast göra sig en föreställning om huru strängt man i min barndom behandlades i skolan och äfven i hemmet. Jag vill icke säga, att jag ifrar för stränghet, men disciplin måste det finnas, det är alldeles nödvändigt. Förr fanns det verkligen också sådan, men nu för tiden är den mycket begränsad eller också saknas den helt och hållet.

Musiken upptog hela min tid, och jag kan inte erinra mig, huru och när jag lärde mig skrifva och läsa.

På min resa genom Europa uppträdde jag vid elfva års ålder utan ängslan offentligt. Mina konserter betraktade jag som en lek, som en förströelse; jag betedde mig som ett barn, hvilket jag ju också alltjemt var. För öfrigt blef jag äfven behandlad som ett barn. Efter en välgörenhetskonsert i Petersburg, dit Villoing förde mig år 1843 efter återkomsten från utlandet, smekte mig kejsarinnan Alexandra Fedorowna och lät ställa mig på ett bord.

I december 1840 anträdde jag min utländska studieresa, hvilken kom till stånd på följande sätt: Min mor, som var lifligt betänkt på att utbilda mig till en så god pianist som möjligt, uttryckte för Villoing sin önskan att söka få mig in vid konservatoriet i Paris. Villoing gick in på hennes önskan och erbjöd sig att följa mig till Paris.

I diligens anträdde vi färden från Moskwa öfver Petersburg. Något inträde vid konservatoriet blef dock ej af dels derför att jag ännu var för ung och dels derför att jag kommit för långt i musik; i sjelfva verket tror jag dock att Villoing, som ansåg mig för ett högre väsen, ville så länge som möjligt fördröja skilsmessan från mig och derjemte var obenägen att åt någon annan, vore det äfven Pariserkonservatoriet, anförtro min vidare utbildning. Huru dermed än må förhålla sig, i konservatoriet kom jag icke.

Man får icke förbise, att s. k. underbarn, det vill säga tio till tolf år gamla, på ett eller annat sätt begåfvade barn, då för tiden voro på modet; de fördes fram för publiken, och man beundrade deras, som man sade, fenomenala spel . . . Så skedde också med mig.

Ett helt år stannade jag i Paris, men undervisades då liksom förut uteslutande af Villoing, som med svartsjuka bevakade mig. Vid denna hans elev fick ingen annan röra. Flera gånger gaf jag konserter, vanligtvis i någon af de största pianofabrikanternas etablissemanger, till exempel i Erards m. fl. En af dessa konserter besöktes äfven af Liszt, Chopin, Leopold von Meyer och andra musikaliska storheter; konserten egde rum år 1841 inför ett stort auditorium och var föranstaltad till förmån för mig. Jemte mig uppträdde äfven andra konstnärer. Jag spelade redan då ofta tillsammans med en violinist, belgaren Vieuxtemps. Programmet erinrar jag mig icke mera. Ett konsertprogram från år 1748 existerar ännu i Holland, der man för icke länge sedan visade mig detsamma.

Villoing var alldeles hänryckt öfver mina framgångar, men sjelf betraktade jag, såsom redan anmärkts, det hela endast som en lek, ett nöje. Trots

* Sedermera gift med senatorn Tjurin. Hon var elev af Henselt och blef en mycket firad pianist.

* Programmet var följande: Allegro ur en Concert af Hummel med orkester-akompanjemang, Andante af Thalberg och fyra smärre bitar af Field, Liszt och Henselt.

min lärares stränghet var jag en stor skälm, en odåga.

Huru många berömda män såg jag icke der. Bekantskaper gjorde jag i mängd och inbjöds till den ena familjen efter den andra, men många enskildheter ha fallit ur mitt minne. Tydligt erinrar jag mig ännu mitt första besök hos Chopin. Mina tankar om honom har jag redan uttalat i min bok »Musiken och dess mästare» äfvensom visat vid mina historiska konserter. Nio år efter vårt sammanträffande dog Chopin.

Som ett ögonblick förgick mitt år i Paris, men för min utveckling var rakt ingenting vunnet.

(Forts.)

Musikpressen.

På Carl Johnns förlag har utkommit:

För piano, två händer:

Novacek, Rudolf: *Holzbach-Marsch.* Pris 50 öre.

För en röst med piano:

Adams, Stephen: *Mjölnarflickan* (d—ess). Pris 50 öre.

Pinsuti, Ciro: *Beduinens kärlekssång,* serenad för baryton (d—diss). Pris 75 öre.

Visa på förstugugvisten (»Jag sjunger hi och jag sjunger hej!»), text af Elias Sehlstedt (a—d). Pris 50 öre.

Den ofvannämnda marschen, som bär namn efter kejserlige öfversten Joh. Holzbach, åt hvilken den är tillegnad, låter väl höra sig och har spelats här i vaktparaden, Blanchs kafé o. s. v. Sångerna äro alla lättsjungna, äfven hvad omfånget beträffar, som lämpar sig för bas och basbaryton. Adams sång är i enkel sentimental stil och utgör nr 4 i »Ny samling sånger» för en röst vid piano. Förläggaren har haft den goda idén att på titelbladet angifva tonomfånget i hvarje sång. — »Beduinens kärlekssång», i spansk stil, kommer säkerligen att vinna tycke hos herrar sångare. Komponisten har också ett ansedt namn som tonsättare och sånglärare. Född 1829 i Italien, blef Pinsuti redan i sitt tolfte år medlem af filharmoniska sällskapet i Rom. Han följde sedan Henri Drummond till London, der han erhöll de bästa lärare i violin- och pianospel; studerade från 1845 i Bologna och var Rossinis privatelev. Sedan har han verkat i England som sånglärare och blef 1856 fästad vid »Royal academy of music». Han har komponerat italienska operor, omkring 200 italienska och engelska sånger, duetter, trior, körer m. m. — Den bekanta visan till ord af Sehlstedt bär å vignetten ett förträffligt porträtt af Carl Johan Uddman, den oförgätlige operakomikern.

Från scenen och konsertsalen.

Kgl. operan. Sept. 7, 9, 14, 16 Gluck: *Orfevs* (Orfevs, Eurydice, Eros: fru Linden, frökn. Karlsohn, Holmstrand). — Mascagni: *På Sicilien* (Santuzza, Lola, Lucia: frökn. Lindegren, Almati, fru Strandberg; Toriddo, Alfio: hrr Bratbost, Söderman — 16/9 Santuzza: fru Brag; Alfio: hr Carlander, deb.). — 12. Bizet: *Carmen.* — 17. Wagner: *Lohengrin* (Elsa, Ortrud: fru Östberg, frök. Almati; Lohengrin, kungen, Telramund, härroparen: hrr Ödmann, Sellergren, Söderman, Vallenius).

Vasa-teatern. Sept. 8—17. Audran: *Vore jag karl,* operett i tre akter af Chivot och Duru (La dormeuse éveillée), öfvers. af L. Littmanson. (Markisinnan, Suzette: frök. Nilsson, deb., fru Emma Ekström-Berg; markisen, kapten Cheubec, Saturnin, Domingo: hrr Svenson, Ringvall, Klinger, Pettersson.)

Djurgårds-teatern. Sept. 6—16. *Ljungby horn.*

Södra teatern. Sept. 14—17. Douay, Georges: *Modellerna,* komisk operett i en akt af Francis Tourte. (Frontine: frök. Andersson, deb.; Chambertin: hr Ander.)

I Glucks »Orfevs» har fru Linden, såsom under förra säsongen, firat triumfer. Eurydice har nu öfvertagits af fröken Karlsohn, som sjunger partiet vackert, men ger en mindre poetisk bild af Eurydice än företrädarinnan i rolen. Fröken Lindegren har, såsom nyengagerad vid operan, först uppträdt som Santuzza och med en behaglig, frisk och stark röst, lifligt och passioneradt spel, vann hon förtjent bifall. Såsom bekant gästade den unga, i Göteborg förr anställda sångerskan, vår opera i mars 1892 såsom Michaela och Mignon i sällskap med herr Bratbost. Operan synes i henne ha vunnit en god yngre kraft. Fru Strandberg har efterträdt fröken Wolf såsom Lucia, men rolen lämpar sig mindre väl för hennes naturel; herr Lundqvist har här ersatts med herr Söderman likasom i »Lohengrin», och såväl Alfio som Telramund fick af honom en mycket god framställning. Reprisen af »Lohengrin» hade lockat fullt hus till operan, hvilket låter sig förklaras så väl af ·elfva musikdramats popularitet som af ·lsas nya representant, fru Östberg, ıvilken äfven åtnjuter publikens stora gunst. Fru Östbergs utmärkta röst och sångkonst tog äfven här ut sin rätt och spelet var synbarligen genomtänkt; den värme och idealitet rolen kräfver kunde dock ej fullt presteras. Utom Telramund, som förut omnämnts, hade härroparen en ny representant i herr Vallenius, som sjöng partiet ganska korrekt och vackert, ehuru med för litet kraft i utförandet. Som Lola, Carmen och Ortrud har fröken Almati dessa veckor haft tillfälle utveckla stor talang; herr Ödmann har också gjort vanlig lycka i »Carmen» och »Lohengrin».

Vasateatern gjorde en god början med den ganska lustiga operetten »Vore jag karl!», byggd på samma idé som »Konung för en dag» (»Vore jag kung»). Musiken är visserligen betydligt underlägsen tonsättarens äldre verk »La mascotte», men innehåller dock ett och annat, som slår an. Fru Emma Ekström-Berg utvecklar stor liflighet som den raska till karl förvandlade Suzette, och i herr Svensson, som i »Farinelli» på Södra teatern vann så stor framgång med sin vackra röst och goda teaterfigur, har Vasateatern gjort en god ackvisition, såsom han visade i markisens rol. Debutanten fröken Nilsson var en behaglig markisinna med en nätt röst.

Djurgårdsteatern har nu nedlagt sin kassapjes »Ljungby horn» och stänger snart sina portar. — Operetten på Södra teatern ha vi ännu ej haft tillfälle att åhöra. — På Hasselbacken har en monsterkonsert af Typografiska föreningens sångkör med biträde af lifgardenas musikkårer egt rum.

Från in- och utlandet.

Kgl. operan. Instuderandet af Wagners »Valkyrian» har nu tagit sin början.

En operadebut. Fröken Aurore Cederberg från Falun, dotter till musikdirektör J. U. Cederberg och hans maka Aurore, född Löfgren (syster till altsångerskan fröken Helene Löfgren och sjelf för flera år sedan anställd vid scenen), har under sommaren i Öregrund fortsatt sina sångstudier för operasångerskan fru Linden och för henne särskildt instuderat Philines parti i operan »Mignon», i hvilket fröken Cederberg lär komma att debutera i midten af denna månad å k. operan. Den sistlidne vår tillämnade debuten blef då uppskjuten. Fröken Cederberg lär ha en hög, ljus och klar sopranröst med naturlig lätthet för koloratur.

Mazérska qvartettsällskapet sammanträder under nu instundande spelår första gången torsdagen den 4 nästkommande oktober kl. 7 e. m. och sedermera hvarje helgfri torsdag vid samma tid i den vanliga lokalen, Brunkebergstorg nr 15, 2 1/2 tr. upp.

För sällskapets aktiva medlemmmar kommer fortfarande att beredas tillfälle att ytterligare en afton i hvarje vecka få öfva kammarmusik i sällskapets lokal.

Skandinavisk sångarfärd. De i Amerika befintliga svenska sångföreningarne — American Union of Swedish Singers — ha, skrifves i juli till Dagens Nyheter, nyss haft sin generalkonferens i Newyork. Vid den samma voro 22 föreningar och 20 städer representerade. Dervid beslöts att nästa skandinaviska

sångarfest skall hållas i Madison Square Garden i Newyork i juli 1896. Efter densamma komma sångarne att afresa till Europa på särskild ångare för att i Sverige, Norge och Danmark, äfvensom Hamburg, gifva konserter med en utvald kör om 200 röster. Vid dessa konserter komma de att biträdas af Sigrid Arnoldson, fru Östberg och möjligen andra medlemmar af operan.

Musikföreningen börjar den 20 d:s sitt arbetsår, då första repetitionen eger rum på Berlioz' »Faust», hvilket tonverk föreningen förut presterat. Prof. Neruda, som äfven detta arbetsår är föreningens dirigent, kommer att inöfva de första repetitionerna.

Düringska damqvintetten, hvilken i sommar konserterat vid vestkusten, har senast låtit höra sig i Berlin å Apollo-teatern och rönt stort bifall. Den ansedde kritikern Wilh. Tapfert ger qvintetten det bästa vitsord för rena, skolade röster, ypperlig ensemble, säker intonation och fint, nyanseradt föredrag. Bland sångnumren nämner T. särskildt en munter sång, liknande den i Tyskland allbekanta »Fuchs, du hast die Gans gestohlen!», hvilken han räknar till de »vandrande melodier», som vinna fast fot hos alla kulturfolk. — Den ifrågavarande sången var ingen annan än den bekanta Bellmans-sången — »Joachim uti Babylon».

Qvintetten är till april nästa år engagerad i Tyskland, Holland och England.

Fröken Esther Sidner, den unga, begåfvade svenska sångerskan, om hvars framgångar i Paris vi förut vid flera tillfällen meddelat notiser, har i sommar uppträdt å två stora konserter i Ostende och genom sin konstnärliga sång framkallat formlig entusiasm. Efter den första konserten yttrade »La Saison d'Ostende» bland annat om vår landsmaninna:

Åhörarne utkorade rättvisligen till sin favorit den utmärkta parisiska (!) sångerskan fröken Esther Sidner.

Hon sjöng med mycken värdighet, känsla och nyansering den klassiska arian ur »Friskytten» och med icke mindre framgång »Erinnyerna» af Massenet och »Ave Maria» af Gounod. Den utmärkta sångerskan erhöll den ena blomsterhyllningen efter den andra, ett säkert bevis på hvilket starkt intryck hon gjorde på sitt auditorium.

Fru Olga Sterzel, elev af grefvinnan Taube härstädes, har i sommar uppträdt på en välgörenhetskonsert i Reichenhalls badort i Tyskland.

Reichenhaller Badeblatt egnar sångerskan de amplaste loford och berömmer i synnerhet hennes utförande af en aria ur »Simson och Delila» af Saint-Saëns. »Redan vid de första tonerna upptäckte publiken att den hade en af de "utvalda" framför sig», säger tidningen och tillägger hur hon är i besittning af en metallrik stämma med utomordentligt välljud, hvarjemte det utmärkta föredraget visade den fullkomligaste skola.

Paris. Under sommaren har efter förut omnämda premièren af Lefébures »Djelma» å Stora Operan uppförts »Romeo och Julia» med mlle Sanderson och herr Alvarez sedan mr Saleza, i hufvudrollerna; vidare Reyers »Sigurd», »Lohengrin», »Valkyrian», »Salambo» och »Faust». Till Verdis »Othello» hafva ensembleöfningarne börjat, och anses operan komma att gå öfver scenen i november. Verdi har för Paris komponerat en stor balettscen till inlägg i operan. — Opéra Comique började sin säsong den 1 september med »Mignon». Äfven »Falstaff» har återupptagits, och mr Fugère har med stor framgång efterträdt Maurel i titelrolen. Han fick sålunda fyra gånger, en gång mer än Maurel, repetera kupletten »Quand j'étais page». Massés »Paul et Virginie» instuderas här på nytt.

Stora musikfester hafva, som vanligt, detta år under sommaren egt rum, hufvudsakligen i Tyskland. Sålunda gafs 13—15 maj nederrhenska musikfesten i Aachen; 27 och 28 maj 3:e westfaliska musikfesten i Dortmund; 12:e schlesiska M. F. i Görlitz 17—19 juni; Schleswig-Holsteinska M. F. 17, 18 juni i Kiel; 4:e stora musikfesten i Stuttgart 2—4 juni och mittelrhenska M. F. i Darmstadt 8, 9 juni. Den hvart tredje år återkommande Händelfesten i London öppnades den 25 juni med »Messias»; andra dagen gafs åtskilliga kyrkliga och verldsliga verk och tredje dagen »Israel i Egypten». Under mr Manns ledning biträdde dervid 3,000 sjungande och en orkester af 500 musiker.

Wagner-festspelen i Bayreuth började den 19 juli och afslutades den 19 augusti med »Parsifal». Utom denna opera fick man i år tillfälle att höra »Lohengrin» och »Tannhäuser».* — Vid sommarens Wagner-festspel i München ha från 8 till 19 augusti uppförts »Tristan och Isolde», »Rheingold», »Walküre», »Siegfried», Götterdämmerung» och »Meistersinger».

(Notiser från grannländerna skola i en följd intagas i nästa nummer).

Dödsfall.

Alboni, Marietta, berömd altsångerska, född den 10 mars 1823 i Cesano (Romagna), afled den 23 juni i byn Ville-d'Avray. Elev af Bertolotti och Rossini debuterade hon 1843 på della Scala-teatern i Milano såsom Orsini i »Lucretia» och företog derefter konstresor till Wien, Petersburg, London, Tyskland, Ungern och Böhmen. År 1847 uppträdde Alboni samtidigt med Jenny Lind i London och täflade der med henne om publikens ynnest. Från London kom hon sistnämnda år till Paris och erhöll anställning vid Italienska operan derstädes. 1853 gjorde hon ett triumftåg genom Nord- och Sydamerika samt gifte sig 1854 med grefve Pepoli Efter hans död 1866 drog hon sig tillbaka från scenen och konsertsalen, men sedan hennes vän och beundrare Rossini aflidit (1868) reste hon med Strakosch som impresario och sjöng, i full besittning af sina ovanliga röstmedel, altpartiet i hans efterlemnade »Messe solennelle». Alla som hört henne prisa hennes utomordentligt vackra stämma, hvars omfång sträckte sig från g till c.

Lindholm, Robert, domkyrkokantor och sånglärare i Göteborg, född 1840, död i Göteborg den 11 september.

Röntgen, Amanda, född *Maier,* talangfull violinspelerska, född 1853 i Landskrona, afled i början af sommaren i Amsterdam. Dotter af musikdirektör C. E. Maier i Landskrona, kom hon 16 år gammal till Stockholm och intogs i konservatoriet, som hon lemnade 1872 efter att ha tagit en vacker examen som — musikdirektör, hvilket ingen kvinlig elev der före eller efter henne gjort. Hon reste derpå till Leipzig för att studera violinspelet för konsertmästare Engelbert Röntgen och blef sedan gift med dennes son, den talangfulle pianisten och komponisten Julius Röntgen. Det unga paret flyttade derefter till Amsterdam, der Julius R. blef professor vid konservatoriet och 1886 aflöste Verhulst som dirigent i konsertsällskapet »Felix meritis». Amanda Maier har äfven gjort sig bekant som tonsättarinna, och en sonat för violin och piano af henne blef 1877 utgifven på Musikaliska konstföreningens förlag.

Hvarjehanda.

För sent! Då Fredrik den ädle en gång som kronprins på en inspektionsresa i Schlesien gjorde ett kort uppehåll vid en jernvägsstation, uppvaktades han af en sångförening.

Kronprinsen hade svårt att hålla sig för skratt.

Tenoren begynte nämligen: »Häng honom!» Basen svarade kraftfullt: »Häng honom!» Så kommo mellanstämmorna: »Häng honom!» Och slutligen instämde hela kören: »Häng honom!» . . .

Just då gick tåget, och kronprinsen fick aldrig höra fortsättningen: »Häng honom upp, den friska lagerkrans, vår konungs son till ära» o. s. v.

---

* Vi begagna tillfället att rätta en förut lemnad uppgift beträffande »Tannhäuser», att den ej förut gifvits i Bayreuth med den för Paris skrifna baletten i Venusgrottan. Detta lär nämligen efter ögonvittnens intyg ha varit händelsen. Red.

Stockholms Musik-institut

Brahegatan 7 B, öfver gården I tr. upp.

Höstterminen börjar den 15 September och slutar den 15 December.

Undervisning meddelas uti *Pianospelning* och *Harmonilära*. Anmälningstid hvarje dag kl. 1/2 1—1/2 3. Efter den 15 September Måndagar och Torsdagar kl. 1/2 1—1/2 2.

För närmare redogörelser tillhandahålles prospekt

Sigrid Carlheim-Gyllensköld.

J. G. MALMSJÖ,

Piano-Fabrik,

Göteborg,

etablerad 1843,

Kgl. Hofleverantör

FLYGLAR och PIANINOS,

prisbelönta med

Nitton Första pris

vid utställningarna i

STOCKHOLM	1851	PARIS	1867	UDDEVALLA	1874
GÖTEBORG	1860	GÖTEBORG	1871	PHILADELPHIA	1876
KARLSTAD	1862	KÖPENHAMN	1872	BORÅS	1880
LONDON	1862	WENERSBORG	1872	MALMÖ	1881
MALMÖ	1865	WIEN	1873	ÖREBRO	1883
STOCKHOLM	1866	RUGBY, ENGLAND	1873	KÖPENHAMN	1888

samt senast å **Industriutställningen i Göteborg 1891**

Handtverks- och Industriföreningens

Hederspris.

OBS.! Den **enda** svenska pianofabrik, som vid täflan **alltid** erhållit **högsta** priset. OBS.!

Talrika vitsord från framstående konstnärer föreligga.

Garanti lämnas i minst **fem år** för instrumentets **hållbarhet** och **varaktighet**.

Säljas på **bekväma afbetalningsvilkor.** Gamla instrument tagas i utbyte.

Richard Anderssons Musikskola

öppnas åter den 20 September 1894.

Undervisningsämnen äro: **Pianospelning, Harmonilära** samt **Ensemblespelning** under Herr Konsertmästar Tor Aulins ledning. Plan och honorar oförändrade.

Dagar för muntliga förfrågningar och anmälning: Måndagen den 17 och Tisdagen den 18 September kl. 12—2 m. och 5—6 e. m. Ordinarie mottagningsdagar: *före* den 17 September Onsdagar kl. 1/2 2—1/2 3, *efter* samma datum Onsdagar och Lördagar 1/2 2—1/2 3.

Stockholm, Brunnsgatan n:r 28, 2 tr. (G. 20016)

Eleganta Permar

till Svensk Musiktidning finnas till salu å ***2 kronor*** hos P. Herzog, Malmskilnadsgatan 54.

OBS. Äldre årgångar

af Svensk Musiktidning (med musikbilagor) säljas till betydligt nedsatta pris hos utgifvaren Olofsgatan 1. Reqvisition endast pr kontant.

OBS.! Ändrad adress. OBS.!

Svensk Musiktidnings expedition och undertecknads bostad flyttas den 1 oktober till Kammakaregatan 50, nedra botten.

FRANS J. HUSS.

PIANOLEKTIONER

efter bästa metod, ledande till god teknisk och verkligt musikalisk utbildning, meddelas af undertecknad till moderat pris. Anmälan kan äfven ske skriftligen.

Olofsgatan 1 (Hötorget 6), 1 tr. upp öfver gården. Mottagning kl. 9—10 f. m. och 12—1 e. m.

Frans J. Huss.

Skandinaviska Orgelfabrikens

Kammarorglar,

hvarå de nyaste uppfinningar och förbättringar tillämpas, äro af våra förnämsta orgelkännare såväl i Stockholm som i landsorten *enhälligt* vitsordade för att vara de **bästa** i norden tillverkade. Prisbelönta i Köpenhamn 1888 (enda pris med medalj), i Norrköping 1889, i Helsingborg 1890 (första pris). Priskuranter sändas på begäran franko.

Skandinaviska Orgelfabriken.

Kontor och utställning i Stockholm:

Mästersamuelsgatan 24.

Pianomagasin.

Flyglar, Pianinos, Tafflar och **Orglar** från in- och utländska utmärkta Fabriker **till de billigaste** priser. För instrumentens bestånd ansvaras.

Äldre Pianos tagas i utbyte.

OBS. Ständigt lager af **Flyglar** från Blüthner och **Pianinos** från G. Schwechtens berömda fabriker.

Gust. Petterson & Komp.

43 Regeringsgatan 43.

Flyglar, Tafflar och **Pianinos** från **J. G. Malmsjö.**

Postprenumerera på den trefliga och underhållande illustrerade veckotidningen

Hvad nytt från Stockholm?

som innehåller musikporträtt och musikuppsatser i mängd.

Obs.! *Hvila Fruns* pikanta musikkåserier!

Obs.! Billigt annonspris

i Svensk Musiktidning; endast 10 öre petitraden.

Innehåll: Giov. Pierl. da Palestrina (med porträtt). — Några musikminnen från en färd till England, af H. L. (forts.). — Från Anton Rubinsteins barndom, sjelfbiografi (forts.). — Musikpressen. — Från scenen och konsertsalen. — Från in- och utlandet. — Dödsfall. — Hvarjehanda. — Annonser.

Stockholm, tryckt i Bergs Boktryckeri, 1894.